

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland

Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

onderwerp

Voorstel Zeeland m.b.t. de "Regio-enveloppe uit het Regeerakkoord".

kenmerk

18000534

behandeld door

Drs. S.J. de Groot
0118 - 631455

verzonden

Middelburg, 10 januari 2018

Geachte leden van Provinciale Staten,

In het Regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" zijn middelen gereserveerd voor specifieke kansen en knelpunten in een aantal regio's. Zeeland is genoemd als één van die regio's: investeringen zijn nodig om ons vestigingsklimaat op peil te houden. Zeeland kan dat niet alleen: de financiële situatie van de Provincie en een aantal gemeenten is door een ongelukkige samenloop van omstandigheden zo krap, dat de ruimte voor overheidsinvesteringen beperkt is. We zijn blij met de (h)erkenning door het kabinet dat er steun nodig is voor een bestendig Zeeuws vestigingsklimaat. Als regio doen we het maximale wat in ons vermogen ligt. Naar aanleiding van het advies van de commissie Balkenende zijn de krachten gebundeld en is er een positieve dynamiek ontstaan binnen Zeeland en in de samenwerking met buurregio's en het Rijk.

Waar in de eerste fase de nadruk op economische innovatie en structuurversterking lag, richten we ons nu ook op de meer fundamentele kant: het vestigingsklimaat en de leefbaarheid. Ook hiervoor was er aandacht in het advies van de commissie Balkenende. In bijgevoegd voorstel voor een 'regioakkoord' hebben we ons aanbod aan het Rijk verwoord in verschillende voorstellen. Aan de basis van ons aanbod ligt het toekomstbeeld van een Zeeland waar economie en leefbaarheid op hoog niveau in evenwicht zijn, en waar water en land elkaar versterken. Om dat te realiseren moet geïnvesteerd worden in een samenhangend pakket voor een bestendig en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor inwoners en toeristen, werknemers en bedrijven. Met dit aanbod dragen we ook bij aan nationale opgaven.

Vanmiddag hebben wij een gesprek met minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, tevens coördinerend bewindspersoon voor de zgn. regio-enveloppes, waarbij wij dit aanbod ook aan haar presenteren. Over de vervolgstappen in dit proces zullen we u blijven informeren.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter.

A.W. Smit, secretaris.

Investeren in een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat

Zeeland in Stroomversnelling 2.0

AANBOD ZEELAND NAAR AANLEIDING VAN HET REGEERAKKOORD

Januari 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	
1. De kracht van Zeeland	5
2. Zeeland in het Regeerakkoord	7
3. Opmaat naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat	9
4. De drie pijlers voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat	13
4.1 Pijler 1: Kennis en innovatie	15
4.1.1 Samenwerking onderwijs/kennisinstellingen en bedrijven	15
4.1.2 Uitbouw "Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling"	16
4.2 Pijler 2. Verbetering leefbaarheid	19
4.3 Pijler 3. Versterken voorzieningenniveau bedrijven	21
5. Synergie regionale voorstellen en nationale opgaven	23
6. Concreetheid en status van de voorstellen	27
7. Wat vragen we van het Rijk	31

Inleiding

Zeeuwse ondernemers, kennisinstellingen en overheden werken de laatste anderhalf jaar intensief samen aan een gezamenlijke agenda ter versterking van de Zeeuwse economie. Daarbij wordt ook steeds meer samengewerkt met de omliggende regio's. De lessen uit het advies van de commissie Structuurversterking en Werkgelegenheid (Balkenende) zijn overgenomen en hebben ons geïnspireerd tot een gezamenlijke aanpak. Met het in april 2017 gepresenteerde Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling is een eerste mijlpaal bereikt. Samen met diverse ministeries (onder coördinatie van het ministerie van Economische Zaken) is een ambitieus programma neergezet gericht op economische structuurversterking en innovatie. Ook zijn de lessen uit “Maak verschil”¹ in de praktijk gebracht.

¹ Zeeland was één van de zes regio's die een proeftuin vormde waar het Rijk, de VNG en het IPO de praktijk benutten om inzicht te krijgen hoe regionale samenwerking kan bijdragen aan economische groei

Maar met het Investeringsprogramma zijn we er nog niet. De commissie Balkenende onderkende een lastig probleem: urgentie op termijn. Daarnaast is er optimisme, want Zeeland beschikt over uitzonderlijke kwaliteiten en er is nog tijd om bij te sturen.

We komen nu in fase 2 van de uitvoering van het advies. Daarbij richten we ons primair op versterking van het vestigings- en daarmee ook het leefklimaat van Zeeland.

Zeeland is een prachtig gebied dat interessant anders is dan haar omgeving. En ook voor interessant andere uitdagingen staat. Want waar de grootstedelijke omgeving 'last' heeft van drukte, kent Zeeland een andere demografische ontwikkeling. Dat, in combinatie met de specifieke eigenschappen van het gebied en het gebrek aan 'massa', zorgt voor enkele specifieke knelpunten. Door hier gericht op te investeren kunnen we die knelpunten ombuigen in kansen. Voor Zeeland, maar ook voor de omliggende omgeving en voor nationale opgaven waar Zeeland haar bijdrage aan kan en wil leveren.

Bijgaand treft u ons aanbod in het kader van regio-envelop aan. Hiermee krijgt Zeeland de door de commissie Balkenende genoemde noodzakelijke stuwkracht. Het is ook ons aanbod aan het Rijk om – door mee te investeren in de regio – bij te dragen aan een sterk Nederlands vestigingsklimaat.

Status van het voorstel

Dit voorstel bestaat uit drie pijlers: kennis en innovatie, versterking van de leefbaarheid en versterken van het voorzieningenniveau voor bedrijven. Samen draagt dit bij aan de versterking van het vestigingsklimaat en daarmee de noodzakelijke structuurversterking.

Onder deze algemene noemers liggen verschillende voorstellen. Sommige zijn snel te implementeren en hebben al een bewezen track record; andere plannen zijn nog niet implementatierijp en verdienen nog nadere uitwerking.

We komen in dit voorstel tot een gevraagde bijdrage aan het Rijk van € 90 miljoen.

We stellen een proces voor waarbij er - nadat helderheid is verkregen over het indicatief beschikbare bedrag – gezamenlijk met de betrokken partijen uit de regio en het Rijk gekomen wordt tot concrete afspraken op projectniveau.

Een punt waar we expliciet aandacht voor willen vragen is het punt van de cofinanciering. Zeeland is mede in het Regeerakkoord gekomen, omdat er naast inhoudelijke opgaven ook sprake is van financiële nood om hierin te investeren. In zaken zoals het vestigingsklimaat ligt het voor de hand dat de overheden daar in investeren. De mogelijkheden voor de Zeeuwse overheden zijn echter beperkt.

Het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland

INVESTEREN IN EEN AANTREKKELIJK ZEEUWS VESTIGINGSKLIMAAT
ZEELAND IN STROOMVERSNELLING 2.0

1.

De kracht van Zeeland

Strategisch gelegen aan diep vaarwater tussen de Randstad, Brabant en Vlaanderen ligt Zeeland. Een in vele opzichten mooie provincie met een gezonde basis. En een sterk DNA in alles wat te maken heeft met de wisselwerking tussen land en zee in een Delta: energie, voedsel (landbouw en visserij), recreatie, delta-technologie, havens en daaraan gerelateerde industrie en logistiek.

En toch heeft Zeeland het momenteel moeilijk. Demografische ontwikkelingen zoals krimp, ontgroening en vergrijzing, beperkte innovatiekracht en te weinig verbinding tussen economische sectoren geven een zorgelijk beeld voor de concurrentiekracht op termijn, en een dreigende negatieve spiraal aldus de commissie Balkenende in haar advies *Zeeland in stroomversnelling* in 2016.

De uitdaging is om die sterke elementen met elkaar te verbinden en zo de negatieve spiraal om te buigen. Investeren in de kracht van de Delta. Dat is de moeite waard. Maar de kost gaat voor de baat uit en vergt inzet en investeringen van verschillende partijen.

STERKTES

1. Strategische ligging (land in zee)
2. Goede havencomplexen
3. Hoge kwaliteit onderwijsinfrastructuur
4. Congestievrij vervoer over weg en water
5. Korte lijnen door schaalgrootte
6. Diversiteit economie

KANSEN

1. Benutten en combineren
2. Regionale samenwerking
3. Ruimte als experimenteergebied
4. Benutten van 'deeltijd' Zeeuwen
5. Er wordt nog steeds fors geïnvesteerd

ZWAKTES

1. Bestuurlijke slagkracht regionale overheden (en eilanddenken)
2. Mismatch opleidingen en arbeidsmarkt (techniek, zorg, groen)
3. Weinig middelgrote ondernemingen
4. Lage investeringen R&D
5. Beperkte verankering/hoofdkantoren elders

BEDREIGINGEN

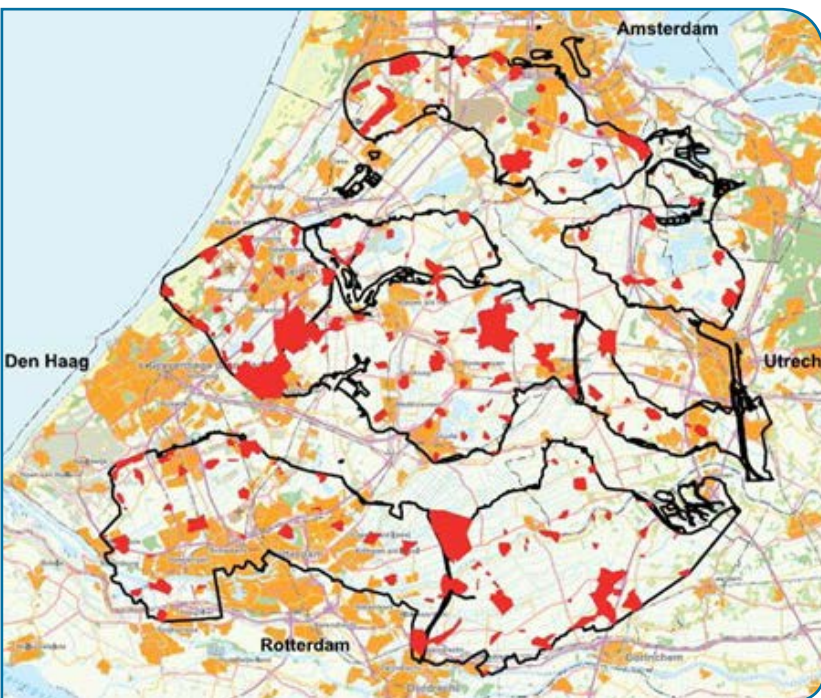
1. Demografische ontwikkelingen
2. Gebrek aan massa
3. Ontwikkelingen in sectoren blijven achter bij de rest van Nederland/EU
4. De sterke sectoren binnen Zeeland werken betrekkelijk los van elkaar
5. Beperkte implementatiekracht / beschikbare investeringsgelden overheden

2.

Zeeland in het Regeerakkoord

In het Regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* zijn middelen gereserveerd voor specifieke kansen en knelpunten in een aantal regio's. De aandacht voor Zeeland in het Regeerakkoord is onder meer gebaseerd op de analyse van de commissie Balkenende, die op verzoek van de Tweede Kamer werd ingesteld. Investerings zijn nodig om ons vestigingsklimaat op peil te houden. Zeeland kan dat niet alleen: de financiële situatie van de Provincie en een aantal gemeenten is door een ongelukkige samenloop van omstandigheden zo krap, dat de ruimte voor overheidsinvesteringen ontbreekt. In feite is dat zelfs de kern van het probleem, want investeren in het vestigingsklimaat is primair een overheidstaak.

We zijn blij met de (h)erkenning door het kabinet dat er steun nodig is voor een bestendig Zeeuws vestigingsklimaat. Als regio doen we het maximale wat in ons vermogen ligt. Naar aanleiding van het advies van de commissie Balkenende zijn de krachten gebundeld en is er een positieve dynamiek ontstaan binnen Zeeland en in de samenwerking met buurregio's en het Rijk.

We bouwen hier in de komende jaren graag op voort. Waar in de eerste fase de nadruk op economische innovatie en structuurversterking lag, richten we ons nu op de meer fundamentele kant: het vestigingsklimaat en de leefbaarheid. Ook hiervoor was er aandacht in het advies van de commissie Balkenende. We maken dit graag concreet.

3.

Opmaat naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat

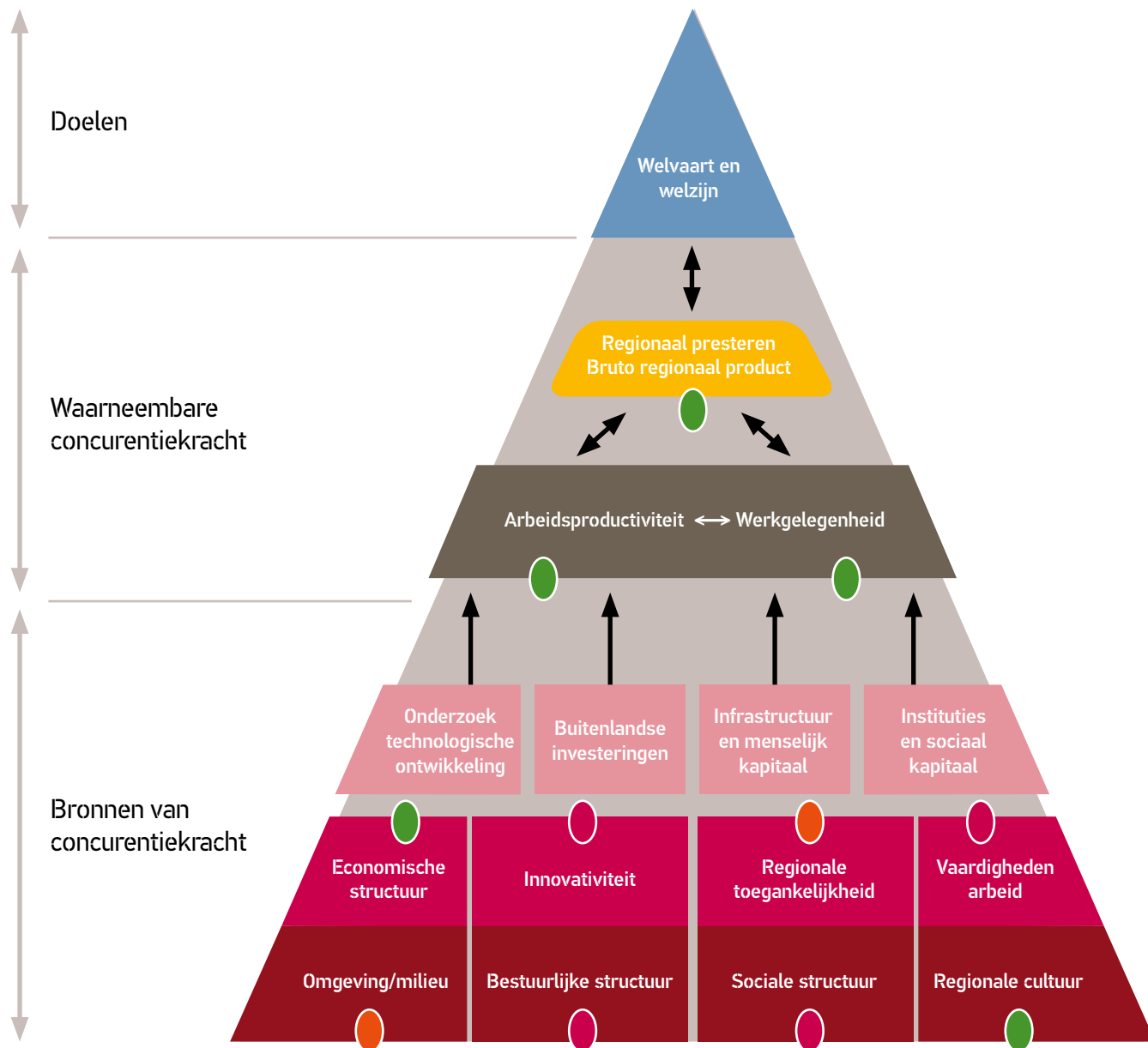
Aan de basis van ons aanbod ligt het toekomstbeeld dat Zeeland een voorbeeldregio kan worden, waar economie en leefbaarheid op hoog niveau in evenwicht zijn, en waar water en land elkaar versterken. Om dat te realiseren moet geïnvesteerd worden in een samenhangend pakket voor een bestendig en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor inwoners en toeristen, werknemers en bedrijven.

Onze ambitie van een sterk en bestendig vestigingsklimaat steunt op drie pijlers:

- Kennis en innovatie: blijvend investeren in een vliegwiel dat innovatie en nieuwe economische ontwikkelingen op gang brengt en houdt, en mensen en bedrijven aantrekt, met focus op drie onderscheidende kwaliteiten van de Zeeuwse Delta (energie, deltatechnologie en food/biobased);
- Verbetering leefbaarheid: wegnemen van knelpunten en investeren in een hoge kwaliteit van leefbaarheid en vestigingskwaliteiten, zoals voorzieningen en bereikbaarheid;
- Gerichte investeringen in specifieke voorzieningen – die ook bijdragen aan duurzaamheid – voor bedrijven.

Door op een beperkt aantal punten in te grijpen, leiden eenmalige investeringen tot structurele effecten:

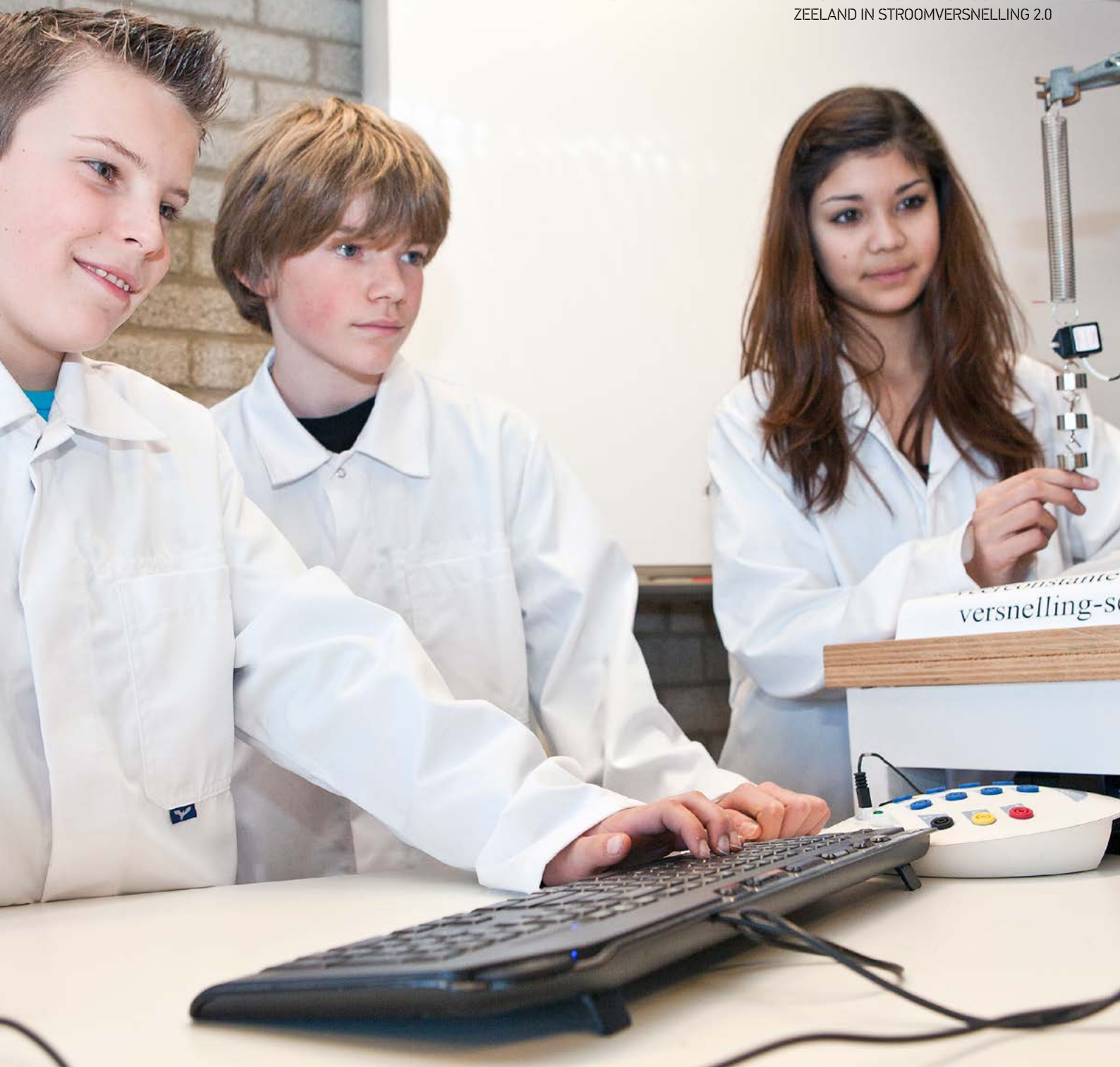

4.

De drie pijlers voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat

4.1. Pijler 1 Kennis en innovatie

4.1.1 Samenwerking onderwijs/kennisinstellingen en bedrijven

Aan de basis van duurzame structuurversterking staat een intensieve samenwerking tussen kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en overheden, passend bij de aard en het karakter van Zeeland. De arbeidsmarkt vraagt om het aantrekken en opleiden van mensen die passen bij de behoeften van het bedrijfsleven: investeringen in “human capital”. Hiertoe moeten bestaande opleidingen/instellingen versterkt worden. Daarnaast ontstaan alleen in de wisselwerking tussen kennis en praktijk innovatie en startups, waar nieuwe bedrijven uit kunnen ontstaan.

De basisvoorwaarden zijn gunstig: er zijn kennisinstellingen zoals NIOZ en WMR die zich richten op het DNA van Zeeland, en er zijn kwalitatief goede opleidingsinstellingen op wetenschappelijk, hoger en middelbaar beroepsniveau (UCR, HZ en Scalda), al zijn onderdelen ook kwetsbaar. Eerste stappen om die wisselwerking te versterken zijn al gezet naar aanleiding van de recente investeringsimpuls, bijvoorbeeld het realiseren van het Joint Research Center. Het is nu zaak om verder te gaan op dat spoor.

Doel:

In Zeeland sluit vraag en aanbod van trainingen, opleidingen en onderzoek aan op de vraag uit de arbeidsmarkt. Daarbij richten we ons in het bijzonder op Bèta-studies, water/deltatechnologie, energie en food/biobased.

Voorstellen:

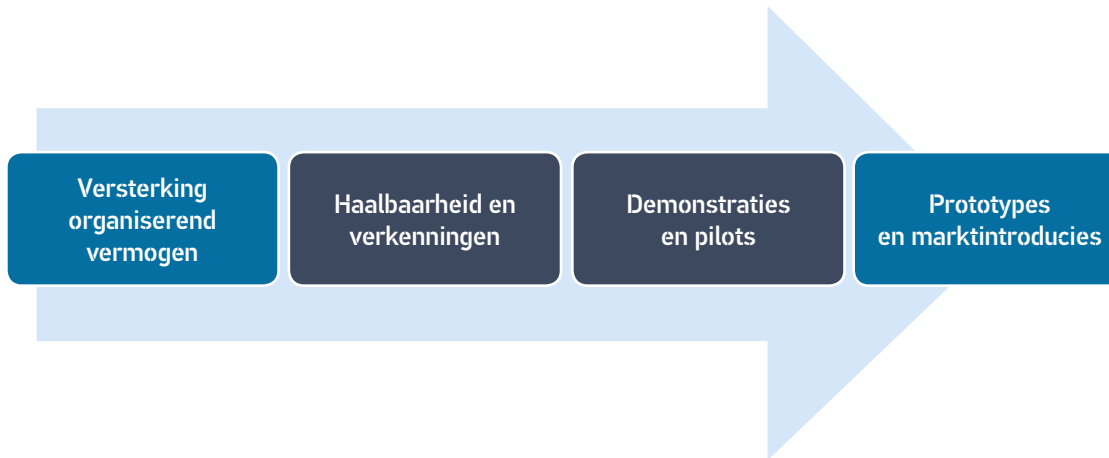
- Versterken onderzoek en onderwijs Bèta studies (sciences track) UCR
- Het verstevigen en uitbouwen van in Zeeland gevestigde water-kennisinstellingen (NIOZ, WMR)
- Opzetten Werkplaats Delta Works in samenspel met topinstellingen uit Nederland en Vlaanderen (netwerk: NIOZ, WMR, HZ, UCR en anderen)
  - *Op de langere termijn is de ambitie gericht op het realiseren van een robuust onderzoeks- & trainingsinstituut Delta vraagstukken met focus op Zeeuwse thema's Energie, Water (Deltatechnologie) en Food & Biobased: een topinstituut “Delta works” dat als een magneet werkt voor bedrijvigheid die past bij aard en karakter van Zeeland, bij de kracht van de Delta.*
- Versterking Groen onderwijs in Zeeland (VMBO – WO; focus op Zeeuwse thema's als zoet water en zoute teelten; gerelateerd aan netwerk bedrijven en overheden)
- Investeren in Human Capital met specifieke aandacht voor de actuele tekorten op de arbeidsmarkt
- Stimuleren innovatie en ondernemerschap: uitbouw en versterking Kenniswerf voor innovatief ondernemerschap voor studenten, startups en groeiend MKB
- Voorbeeldregio voor toegepaste innovaties passend bij het Zeeuws DNA

4.1.2 Uitbouw “Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling”

Zoals de commissie Balkenende adviseerde zijn aanjaaggelden nodig voor de nodige ‘stroomversnelling’ van de Zeeuwse economie. Triple helix (3O) consortia willen kansrijke ontwikkelingen onderzoeken of nieuwe technologieën en maatschappelijke uitdagingen kansen bieden voor de clusters waar Zeeland sterk in is (zoals agro-food), waar mogelijk in samenwerking met andere regio’s. Binnen 4 jaar moet dit zonder extra aanjaagmiddelen kunnen, maar in de eerstkomende jaren is nog steun nodig omdat Zeeland hier een inhaalslag moet maken. Investeringsinstellingen in de onderzoeksinstituten (zie hiervoor) dragen hier ook aan bij. Inmiddels hebben alle Zeeuwse gemeenten zich gecommitteerd bij te dragen aan het hiertoe opgerichte Investeringsfonds *Zeeland in Stroomversnelling*.

Doel:

Een duurzame versterking van het Zeeuwse innovatiesysteem binnen en tussen de economische clusters (samenwerking van meerdere bedrijven en/of kennisinstellingen en overheden). Met het vergroten van de innovatiekracht komt Zeeland weer in de pas te lopen met andere regio’s. Daardoor kan Zeeland ook een effectievere en slagvaardigere samenwerking met de partners over de grenzen (zowel in Zuid-Nederland als met Vlaanderen) aangaan.

4.2. Pijler 2 Verbetering leefbaarheid

Naast de versterking van de economie, is ook nodig dat mensen in Zeeland willen wonen, werken en recreëren, en dat bedrijven zich hier willen vestigen of uitbreiden. Het tweede deel van het pakket is daarom het investeren in hoge kwaliteit van leefbaarheid en vestigingskwaliteiten. De bevolkingsdichtheid is laag, de verplaatsingsafstanden naar voorzieningen zijn relatief groot, en de Deltawateren vormen extra barrières tussen de regio's binnen Zeeland. Teruglopende bevolking leidt ook tot verschraling van binnensteden en leegstand. Deze negatieve spiraal moet omgebogen worden. We zien daar mogelijkheden toe. Dat vraagt om maatwerk, op het gebied van mobiliteit (slimme vormen van openbaar vervoer en investeringen in een veerdienst, opdat die ook op termijn betaalbaar blijft en er zo mogelijk weer interesse uit de markt komt deze te exploiteren), een uitgekiende planning van bovenlokale voorzieningen en het investeren in revitalisering en verduurzaming van woningen, bedrijventerreinen en voorzieningen voor verblijfsrecreatie. Samen met alle belanghebbenden werken wij aan de opstelling van een leefbaarheidsagenda, waar aanvullende activiteiten uit naar voren zullen komen.

Doel:

Zeeland is een aantrekkelijke regio om te wonen, werken en verblijven. Er zijn slimme oplossingen gevonden voor het kwalitatief versterken en in stand houden van de bovenlokale voorzieningen, zoals onderwijs en zorg, de bereikbaarheid (digitaal en qua mobiliteit) en er is geïnvesteerd in de verduurzaming en kwaliteit van het vastgoed.

Voorstellen:

- Bereikbaarheid is de verbindende schakel om voorzieningen te behouden en te verbeteren.
  - *Zeeland wordt demonstratie-gebied voor "Mobility as a service", waarbij we dit concept breder willen inzetten (naar doelgroepen)*
  - *Er komt een nieuwe duurzame Westerschelde Ferryboot zodat de exploitatie gaat renderen.*
- Beter benutten ICT mogelijkheden en big data.
- Herstructurering en verduurzaming woningbestand en binnensteden (uitbouw bestaande regeling).
- Revitalisering en kwaliteitsimpuls (verblijfs)recreatie (inpassen in bestaande regeling).
- Instandhouden en versterken van bovenlokale voorzieningen: cultuur, sport, onderwijs en zorg.
- Aanpak problematiek voortgezet onderwijs Zeeuws Vlaanderen (conform afspraak met BZK/OCW): onder voorwaarde van structurele bijdrage van het Rijk, na deze periode.

4.3. Pijler 3 Versterken voorzieningenniveau bedrijven

Zeeland kent relatief veel oudere bedrijven en ook veel energie-intensieve bedrijven. Er is een inhaalslag nodig in het voorzieningenniveau van bedrijven. Er zijn volop plannen maar de beperkte investeringsmiddelen van de overheden maken dat Zeeland achterblijft bij andere regio's bij de herstructurering. Daarnaast zijn er volop kansen tot uitwisseling van reststromen tussen bedrijven als er geïnvesteerd wordt in een buisleidingennetwerk; met name voor waterstof. Bedrijven moeten hier ook zelf investeren, maar voor investeringen buiten de poort is het van belang dat andere partijen voorfinancieren en onrendabele kosten kunnen afdekken. Dit speelt vooral in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Gerichte investeringen in specifieke (fysiek/infrastructurele) voorzieningen voor bedrijven dragen bij aan de economische structuur en aan duurzaamheid/de energietransitie en het klimaatbeleid.

Doel:

Zeeland werkt versneld toe naar een duurzame economie en geeft het voorbeeld op het gebied van de energietransitie. Implementatie van de Roadmap Smart Delta Resources “Naar een klimaat neutrale industrie in de Delta Regio in 2050”.

Voorstellen:

- Herstructurering en verduurzaming bedrijventerreinen
- Nieuwe faciliteiten voor off shore ontwikkelingen
- ‘Central-gate’: een centrale service locatie in het havengebied voor duurzamer ruimtegebruik, efficiëntere logistiek en doorstroming en bevorderen van veiligheid en leefbaarheid
- Waterstof open netwerk infrastructuur voor industriële symbiose

5.

Synergie regionale voorstellen en nationale opgaven

Investeren in het vestigingsklimaat van Zeeland heeft ook voor het Rijk een goede spin off. Met het realiseren van onze voorstellen wordt namelijk niet alleen het regionale ecosysteem versterkt, maar wordt ook aanzienlijk bijgedragen aan nationale (en vaak internationale) opgaven zoals op het gebied van energie en klimaat, voedsel (zekerheid en kwaliteit), leefbaarheid van krimpgebieden en het op een hoger peil krijgen van het Nederland Kennisland. In onderstaand schema staat hoe de voorstellen bijdragen aan die opgaven:

Voorstellen	Kennis & Innovatie	Leefbaarheid/Krimp	Energie & Klimaat	Voedsel
UCR	✓	✓		
Imares/NIOZ/Delta Works	✓	✓	✓	✓
Groen Onderwijs	✓	✓		✓
Kenniswerf	✓	✓		
Aanjaaggelden	✓	✓	✓	✓
Mobiliteit	✓	✓	✓	
ICT-projecten	✓	✓		
Verduurzamen/herstructureren woningen/binnensteden		✓	✓	
Revitalisering verblijfsrecreatie		✓	✓	
Bovenlokale voorzieningen				
VO problematiek Zeeuws-Vlaanderen	✓	✓	✓	
Nieuwe faciliteiten voor off shore			✓	
Central gate oplossingen voor de havens en logistiek		✓	✓	
Verduurzamen/herstructurering bedrijventerreinen			✓	
Waterstofbuisleidingen voor industriële symbiose	✓		✓	

NB. Een aantal van de hierboven genoemde zaken, zoals de herstructureringsopgave, komt ook bij elkaar in het Zeeuws energieakkoord.

Zeeuwse bijdrage aan nationale vraagstukken

Op het gebied van kennis en innovatie kan Zeeland een bijdrage leveren aan de nationale doelstellingen op het gebied van innovatie, deltatechnologie, energietransitie en food.

De Zeeuwse industrie is een grootverbruiker van energie, terwijl in de Delta ook de mogelijkheden liggen voor duurzame opwekking en daarmee voor een belangrijke stap in de energietransitie met wind op Zee. Daarnaast krijgt 'getijdenenergie' aandacht, al richt zich onze interesse vooral op kennisontwikkeling en de komst van turbinebouwers en de exportmogelijkheden.

In Zeeland worden nieuwe concepten ontwikkeld voor de bescherming tegen hoog water. Food is traditioneel een sterke sector in Zeeland – ook in relatie tot biobased economy – , maar ook daar is de combinatie met de Delta uniek, via zilte teelten, landbouw op het water en visteelt op het land. Energieneutraal, klimaatbestendig en circulair zijn de pijlers van de gezamenlijke investeringsagenda van gemeenten, provincies en waterschappen voor een duurzaam Nederland.

6.

Concreetheid en status van de voorstellen

In dit voorstel staan deels hele concrete plannen, die vrijwel direct kunnen worden uitgevoerd. Er zijn hiervoor al bestaande regelingen beschikbaar met een bestaande governance en bewezen effect uit het verleden. Voor sommige zaken zal de bestaande regeling enigszins uitgebreid moeten worden, maar geldt wel dat deze op korte termijn tot implementatie kunnen komen. Hierbij zal meer budget tot meer resultaat/effect leiden wat de kwaliteit van het vestigingsklimaat direct ten goede komt. Denk hierbij aan de regelingen voor de herstructurering van woningen en bedrijventerreinen.

Deels ook gaat het om voorstellen die weliswaar al enige tijd bekend zijn, maar nog wel nader moeten worden uitgewerkt om binnen drie jaar tot uitvoering te worden gebracht. Uitgangspunt is dat op deze manier met incidentele inzet een proces wordt opgestart dat ook op langere termijn rendement oplevert.

Onze inzet is om als regio met het Rijk te werken aan dit Zeeuwse pakket ter versterking van het vestigingsklimaat. Daarom willen wij de verdere uitwerking ook nadrukkelijk samen met het Rijk gestalten, en zo zoeken naar de verdere verbinding van landelijke en regionale agenda's en het vinden van win-winsituaties. Met dit aanbod dragen we zoals hiervoor is aangegeven ook bij aan nationale opgaven. We hebben met deze werkwijze goede ervaringen opgedaan rondom het traject *Zeeland in Stroomversnelling*.

Voor de inhoudelijke opvolging en uitwerking kunnen we gebruik maken van de nieuwe Economic Board Zeeland, dat ook de uitvoering van de eerdere investeringsimpuls begeleidt. Hierin zullen ook de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vertegenwoordigd zijn via de regio-ambassadeur. Verder wordt voor concrete voorstellen gewerkt met een onafhankelijke deskundigencommissie die op basis van vooraf bepaalde criteria voorstellen op basis van kwaliteit zal beoordelen.

7.

Wat vragen we van het Rijk?

We vragen voor de uitvoering hiervan een bijdrage aan het Rijk van € 90 miljoen.

We stellen een proces voor waarbij er – nadat helderheid is verkregen over het indicatief beschikbare bedrag – gezamenlijk met de betrokken partijen uit de regio en het Rijk gekomen wordt tot concrete afspraken op projectniveau.

Een punt waar we expliciet aandacht voor willen vragen is het punt van de cofinanciering. Zeeland is mede in het Regeerakkoord gekomen, omdat er naast inhoudelijke opgaven ook sprake is van financiële nood om hierin te investeren. In zaken zoals het vestigingsklimaat ligt het voor de hand dat de overheden daar in investeren. De mogelijkheden voor de Zeeuwse overheden zijn echter beperkt.

Daar waar de Zeeuwse overheden in het verleden al in bepaalde onderdelen investeerden, zoals bij de herstructurering van de woningen en bedrijventerreinen, blijft die bijdrage beschikbaar. Dat geldt ook voor enkele andere zaken waar al geld voor is opgenomen in de begroting: deze middelen zijn dus wel beschikbaar als cofinanciering. Ook dragen de Zeeuwse overheden bij aan een investeringsfonds dat gecontinueerd wordt.

Daar waar het om investeringen van andere partijen gaat is, kan er – ook gelet op het ‘level playing field’ – cofinanciering worden gevraagd. Daarnaast zijn er naar verwachting ook kansen op cofinanciering vanuit de EU-programma’s. We stellen voor gezamenlijk een analyse naar de mogelijkheden hiertoe te maken in het vervolgproces, waarbij we naar de concrete projecten kijken.

Verder willen we opmerken dat we in dit voorstel geen aandacht vragen voor de problematiek van de kerncentrale in Borssele omdat dit een nationaal vraagstuk is.

Naast financiële steun zijn er ook andere mogelijkheden voor het Rijk om het vestigingsklimaat in Zeeland te ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grensoverschrijdende samenwerking. Kansen en knelpunten gaan hier hand in hand, bijvoorbeeld als het gaat om zaken op het gebied van de arbeidsmarkt/werkgelegenheid en de woningmarkt. Ook op het gebied van onderwijs en energietransitie en havensamenwerking liggen er nog tal van kansen waarbij er waarschijnlijk ook cofinanciering uit Interreg mogelijk is.

Graag gaan de Zeeuwse partijen met u aan de slag om dit aanbod verder uit te werken naar een concreet gedeeld uitvoeringsprogramma.

8.

Resultaten na 1,5 jaar Balkenende

Resultaten na 1,5 jaar Balkenende:

1. Prioriteit gelegd op economie/innovatie (conform randvoorwaarden EZ): zes concrete projecten gestart!
2. Havensamenwerking is versterkt: fusie Gent – Zeeland Sea Ports (North Sea Port) is een feit en samenwerking met Haven Rotterdam is verbeterd
3. Extra impuls voor clusterversterking voor Industrie/havens (naar aanleiding van het Convenant Ambitie 2030) en agro/food (met Brabant)
4. Lessen uit “Maak verschil” worden toegepast. Colleges B&W willen bijdragen aan fonds i.v.m. versterking structuur/vestigingsklimaat. Versterking bestuurskracht in gang gezet.
5. Contacten met buurregio's versterkt
  - *Samenwerking Brabant via Delta Region Network*
  - *ROM's en provincies Noord-Brabant en Zeeland werken intensiever samen*
  - *Zuid Holland via gezamenlijke agenda in MIRT*
  - *Via havenfusie en onderwijs/onderzoek contact met onder andere Vlaanderen/Gent en Leuven*
6. Oprichting Economic Board Zeeland

